

УДК: 336.011

Хлопова Карина,
студентка четвертого курсу,
Державний податковий університет,
м. Ірпінь, Україна

Науковий керівник:
Діденко Л.В.,
к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансових ринків та технологій,
Державний податковий університет,
м. Ірпінь, Україна

СТАН ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

З початку повно-масштабної війни на теренах нашої держави Національний банк України активно працює над пошуком оптимальних інструментів підтримки фінансової стійкості. Задля оптимізації і безперервності функціонування фінансового сектору вже було введено сукупність трансформацій, що стосувались як формування тактики різних видів політик, так і інструментів забезпечення стратегії їх реалізації. Проте, процеси розвитку воєнних подій є динамічними, а зміни у структурі фінансового сектору недостатньо контрольованими, що спричиняє перманентність пошуку оптимального балансу між підтримкою сталості системи, вітчизняного бізнесу, громадян, а також забезпечення потреб армії [1].

Паралельно із запровадженням воєнного стану в Україні, НБУ було прийнято Постанову «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану» № 18 від 24 лютого 2022 року [3]. Цим документом почався принципово інший порядок діяльності фінансової системи в нових умовах. Маючи на меті подальшу підтримку ліквідності банківської системи, Правлінням НБУ було прийнято наступні рішення: припинити проведення тендерів по розміщенню депозитних сертифікатів терміном на 14 днів; тендери по рефінансуванню оголошувати залежно від напрямку розвитку ситуації в країні; скасувати лютневе рішення щодо збільшення

нормативів обов'язкового резервування [4].

Додатковим підтримуючим фактором для банківської системи є запроваджене ще в перший день воєнного стану бланкове рефінансування. Створення умов для безперервного здійснення Урядом всіх необхідних платежів було забезпечено за рахунок активної роботи вітчизняної економіки, за підтримки міжнародних організацій, органів державної влади та населення України, детальніше у таблиці 1. [2].

Таблиця 1.

Фактори, які дозволили забезпечити фінансування Урядом України всіх його зобов'язань

Продовження сплати податків вітчизняними підприємствами, частина яких перерахувала їх навіть авансом
Перерахунок НБУ частини прибутку до розподілу до Державного бюджету України
Активне фінансування міжнародними організаціями та партнерами України її обороноздатності, підтримки економіки та недопущення розвитку гуманітарної кризи
Додатковими джерелами фінансування функцій держави, а особливо оборонної, стали кошти, акумульовані громадськими організаціями та населенням як України, так і за її межами
Розміщення МФУ облігацій внутрішньої державної позики (ОВДП), що дозволило отримати додаткові кошти

Джерело: сформовано авторами на основі [4].

За оцінками НБУ банківський сектор станом січень 2023 року банківська система загалом залишалася високоліквідною від початку повномасштабної війни, а за окремими показниками ліквідність сягнула рекордних рівнів. Окрім збереження довіри вкладників до банків, цьому сприяють регулярні та значні надходження державних виплат на банківські рахунки населення. Водночас приплив нових коштів до сектору нерівномірний: основні обсяги осідають на поточних рахунках у державних банках [4].

Важливим моментом є те, що система державних фінансів функціонує без перебоїв:

– по-перше, багато українських підприємств продовжили сплату податків до державного бюджету, а деякі навіть сплатили їх заздалегідь (за даними Міністерства фінансів України, у лютому 2022 року до загального фонду державного бюджету надійшло 104,6 млрд грн, що еквівалентно перевиконанню місячного розпису на 29,3% або

23,7 млрд. грн. За запланованого дефіциту в сумі 66,2 млрд грн в перші два місяці 2022 року профіцит загального фонду становив 13,1 млрд. грн., а державного бюджету України загалом – 24 млрд. грн.);

– по-друге, Національний банк терміново перерахував частину прибутку до розподілу в сумі майже 19 млрд. грн. до Державного бюджету України для фінансового забезпечення функціонування держави в умовах воєнного стану;

– по-третє, міжнародні організації та країни-партнери взяли зобов'язання із виділення значних обсягів фінансування на зміцнення обороноздатності, підтримання економіки України та гуманітарні питання [4].

Варто відзначити, що в умовах війни більшість економічних процесів, так само як і механізмів та інструментів їх регулювання, зазнають трансформацій. Сама суть процесу підтримки стійкості фінансового сектору залишилась незмінною, вона відтворює окремі аспекти ефективності протистояння системи негативному впливу, який, переважно, є найбільш деструктивним саме для економічних процесів.

Отже, функціонування фінансового сектору України в умовах воєнного стану, встановлено, що завдяки вжитим заходам НБУ вдалось підтримати стабільність його діяльності. Незважаючи на важкі зовнішні умови, запас стабільності у фінансовому секторі все ще є. Слід наголосити, що уряд за підтримки міжнародних інституцій робить все можливе, щоб така ситуація збереглась і надалі. Питання залишається лише за тривалістю воєнного стану та географією поширення військових дій.

Список використаних джерел:

1. Неівестна О., Григоруk А., Литвин Л. Сучасні інструменти підтримки фінансової стійкості України в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*, 2022. № 39. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-62> (дата звернення 03.03.2023).

2. Чернишова О., Чорновол А., Мирончук В. Функціонування фінансового сектору України в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*, 2022. № 38. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-49>(дата звернення 03.03.2023).

3. Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану: Постанова Правління НБУ від 24.02.2022 р. № 18. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0018500-22#Text> (дата звернення 03.03.2023).

4. Національний банк України. *Офіційний сайт*. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення 03.03.2023).